

บทที่ ๖

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา “ความเป็นผู้หญิง” ในนิตยสารสตรีสาร (พ.ศ. ๒๕๓๑-๒๕๓๙) โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและอุดมการณ์นั้น พบว่า ภาษาคือเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการศึกษาเพื่อสะท้อนให้เห็นความคิดและอุดมการณ์ที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังการใช้ภาษาของผู้เขียน ดังนั้นภาษาจึงไม่เป็นเพียงเครื่องมือในการสื่อสารเท่านั้น แต่ภาษายังมีส่วนสำคัญในการสื่อสาร “ความเป็นผู้หญิง” ด้วยสื่อสาธารณะหรือนิตยสารสตรีสาร สื่อสำคัญที่มีวัตถุประสงค์หลักในการผลิตสารเพื่อผู้หญิงจนอาจมีส่วนสำคัญในการถ่ายทอดความคิดหรืออุดมการณ์จากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภค โดยทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคต่างก็อาจไม่รู้ตัวว่าได้ถูกอุดมการณ์บางอย่างครอบงำไว้ และภาษาจะเป็นคำตอบสำคัญสำหรับงานวิจัยนี้ ดังจะสรุปประเด็นสำคัญของงานวิจัยไว้ดังนี้

๖.๑ สรุปผลการวิจัย

๖.๑.๑ โครงสร้างของนิตยสารสตรีสาร

การวิเคราะห์โครงสร้างของนิตยสารสตรีสารเพื่อจะให้เห็นภาพรวมของนิตยสาร อีกทั้งยังทำให้เห็นโครงสร้างของผู้ผลิตตัวบทและผู้บริโภคซึ่งจะทำให้มีผลต่อการวิเคราะห์รายละเอียดของตัวบท สามารถแบ่งประเด็นได้ โดยการประยุกต์ใช้กรอบความคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแพร์เคลาฟี ดังนี้

๑) ตัวบท

๑.๑) หน้าปก

๑.๒) เนื้อหา แบ่งได้เป็น ๕ กลุ่ม คือ

๑.๒.๑) กลุ่มมุ่งให้ความรู้ (หรือข้อเท็จจริง)

๑.๒.๒) กลุ่มมุ่งให้ความเห็น

๑.๒.๓) กลุ่มมุ่งให้ความบันเทิง

๑.๒.๔) กลุ่มปฏิสัมพันธ์

๑.๒.๕) กลุ่มธุรกิจ

๒) ปฏิบัติการทางวาทกรรม ได้แก่

๒.๑) บรรณาธิการและนักเขียน (รวมวัตถุประสงค์ในการผลิตนิตยสารและ
ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค)

๒.๒) ผู้อ่าน

๓) ปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรม ได้แก่ ความเป็นมาของนิตยสาร สภาพทางเศรษฐกิจ สังคมในช่วงเวลาดำเนินการผลิตนิตยสารไปจนปิดกิจการตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๑-๒๕๓๙

จากการวิเคราะห์โครงสร้างของนิตยสาร พบว่า ส่วนของเนื้อหาทั้ง ๕ กลุ่มนั้นมี ๒ กลุ่มที่น่าสนใจนำมาวิเคราะห์กลวิธีทางภาษา คือ กลุ่มมุ่งให้ความเห็น ได้แก่ บทความ แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ และกลุ่มปฏิสัมพันธ์ ได้แก่ ถ้อยแถลงและคอลัมน์ตอบปัญหา เพราะทั้ง ๒ กลุ่มสามารถสื่อความคิดเห็นที่เกี่ยวกับผู้หญิงได้ทั้งจากผู้ผลิตหรือนักเขียนที่มีทั้งมุมมองของนักเขียนผู้หญิงและผู้ชาย และผู้บริโภคหรือผู้อ่านที่ได้จากการตอบจดหมายซึ่งก็มีผู้ถามปัญหาทั้งผู้หญิงและผู้ชายด้วยเช่นกัน

๖.๑.๒ กลวิธีทางภาษา

จากการวิเคราะห์กลุ่มแสดงความคิดเห็นและกลุ่มปฏิสัมพันธ์ซึ่งถือเป็นตัวบทสำคัญที่ผู้วิจัยคัดเลือกมาวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาในที่นี้ พบว่า มีกลวิธีทางภาษาที่สำคัญทั้งหมด ๙ กลวิธี ดังนี้

๑) การเลือกใช้คำศัพท์ ได้แก่

๑.๑) การเลือกใช้คำศัพท์ที่เกี่ยวกับผู้หญิง

๑.๑.๑) คำศัพท์แสดงการกระทำหรือพฤติกรรม แบ่งได้ ๓ กลุ่มย่อย

ได้แก่

๑.๑.๑.๑) คำศัพท์แสดงพฤติกรรม

๑.๑.๑.๒) คำศัพท์แสดงหน้าที่หรือกิจกรรม

๑.๑.๑.๓) คำศัพท์แสดงพฤติกรรมทางเพศ

๑.๑.๒) คำศัพท์ที่เกี่ยวกับร่างกาย แบ่งได้ ๒ กลุ่มย่อย ได้แก่

๑.๑.๒.๑) คำศัพท์แสดงสภาพทางร่างกาย

๑.๑.๒.๒) คำศัพท์แสดงการจัดการกับร่างกาย

จากการเลือกใช้คำศัพท์ที่เกี่ยวกับผู้หญิง พบว่า มีคำศัพท์ทั้งที่แสดงลักษณะพึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของสังคมซึ่งได้สร้างกรอบให้ผู้หญิงได้ปฏิบัติ เช่น สงบเสถียร เรียบร้อย อยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน อ่อนหวาน นุ่มนวล รักนวลสงวนตัว สาวพริ้ง เป็นต้น เป็นคำศัพท์ที่แสดงลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับความเป็นผู้หญิง และคำว่า “ซึบนมมารยา ให้ท่า ดัดจริต หย่อนยาน เป็นต้น เป็นคำศัพท์ที่แสดงลักษณะไม่พึงประสงค์สำหรับ

ความเป็นผู้หญิง ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการเลือกใช้คำในด้านลบหรือบวกก็ตาม แต่ชุดคำทั้งหมดต่างได้สะท้อนภาพความเป็นผู้หญิงให้ลักษณะต่างๆ ดังกล่าวเป็นลักษณะเฉพาะของผู้หญิง

๑.๒) การเลือกใช้คำกริยาแสดงการตัดสินใจ

จากการเลือกใช้คำกริยาแสดงการตัดสินใจ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นคำกริยาที่แสดงการตัดสินใจหรือประเมินผู้หญิง เพื่อสื่อภาพด้านลบของผู้หญิงในด้านต่างๆ เช่น เกี่ยวกับการทำหน้าที่ภายในบ้านของผู้หญิง การแสดงพฤติกรรมหรือสถานภาพที่ไม่ได้รับการยอมรับ เป็นต้น คำกริยาแสดงการตัดสินใจดังกล่าวของผู้เขียนสามารถสะท้อนให้เห็นความคิดเกี่ยวกับผู้หญิงที่ส่วนใหญ่เป็นไปในทางที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เขียน

๑.๓) การเลือกใช้คำเรียกผู้หญิง ได้แก่

๑.๓.๑) คำเรียกผู้หญิงที่บอกความสัมพันธ์

๑.๓.๒) คำเรียกผู้หญิงที่บอกคุณสมบัติความเป็นผู้หญิง

จากการใช้คำเรียกผู้หญิงทั้ง ๒ ประเภท พบว่า คำเรียกที่แสดงความสัมพันธ์ใกล้ชิดแบบครอบครัวตามลักษณะของสังคมไทยที่มีคำเรียกญาติ ระหว่างบรรณาธิการ ผู้เขียนและผู้อ่าน ในรูปแบบของจดหมาย เช่น เรียกบรรณาธิการว่า คุณป้า และคุณย่าบ.ก. เป็นต้น เรียกผู้อ่านว่า เพื่อนสตรี และเพื่อนหญิง เป็นต้น สามารถสะท้อนให้เห็นว่า เนื้อหาที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอจะส่งผลต่อผู้อ่านเพื่อแนะนำผู้อ่านแบบคนในครอบครัว อีกทั้งคำเรียกผู้หญิง เช่น ศรีภรรยา แม่บ้านแม่เรือน และคนที่บ้าน เป็นต้น ก็สะท้อนภาพแบบครอบครัวของผู้หญิงในฐานะแม่และเมีย หรือคำเรียกผู้หญิงที่สะท้อนสถานภาพไม่พึงประสงค์ เช่น สาวโสด แม่หม้ายแม่ร้าง เมียน้อย เมียเก็บ อีหนู เป็นต้น ส่วนคำเรียกผู้หญิงที่บอกคุณสมบัติความเป็นผู้หญิง สามารถสื่อความหมายได้ทั้งในทางบวก เช่น แม่หญิง เพศงาม หญิงใจงาม เป็นต้น และในทางลบ เช่น ข่าช่วงใช้ เพศอ่อนแอ ยายเพ็ง เป็นต้น ซึ่งเป็นการเรียกผู้หญิงด้วยการอ้างถึงคุณลักษณะหรือคุณสมบัติเฉพาะของความเป็นผู้หญิง

๒) การใช้ทัศนภาวะ

จากการใช้ทัศนภาวะ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการใช้ทัศนภาวะปริทัศน์ เช่น คำว่า “พึง” “ควร” “ต้อง” เป็นต้น และการใช้ทัศนภาวะแสดงความมั่นใจ เช่น คำว่า “ยอม” “แน่นอน” เป็นต้น เพื่อต้องการเน้นเหตุผลที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ หรือเป็นการแสดงความเห็นเกี่ยวกับผู้หญิงถึงสิ่งที่ผู้เขียนปรารถนาให้ผู้หญิงเป็น การใช้ทัศนภาวะเพื่อแสดงความเห็นเกี่ยวกับผู้หญิงในที่นี้อาจส่งผลต่อความคิดของผู้อ่านที่อาจเห็นคล้อยตามผู้เขียนโดยไม่ทันสังเกตหรือแยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงและความคิดเห็นออกจากกัน

๓) การอ้างถึง

จากการอ้างถึง พบว่า ส่วนใหญ่ปรากฏการอ้างถึงสิ่งที่เป็นนามธรรม ได้แก่ สังคม วัฒนธรรม ประเพณี และธรรมชาติ เป็นต้น โดยมักเป็นการอ้างถึงเพื่อกำหนดคุณค่าหรือกำหนดบทบาททางเพศให้กับผู้หญิง ซึ่งทำให้เห็นว่าผู้ชายมีอำนาจเหนือผู้หญิงผ่านการอ้างถึงสิ่งที่คุณเหมือนจะมีอำนาจเหนือมนุษย์ เพราะความเป็นนามธรรมของสิ่งที่อ้างถึงส่วนใหญ่ นั้น เป็นสิ่งที่เกิดจากข้อตกลงร่วมกันของมนุษย์ ทำให้เชื่อได้ว่าข้อกำหนดหรือความเห็นต่างๆ ของผู้เขียนเป็นเรื่องที่น่าเชื่อถือ

๔) การใช้คำถามวาทศิลป์

จากการใช้คำถามวาทศิลป์ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการใช้คำถามเพื่อแสดงให้เห็นภาพด้านลบของความเป็นผู้หญิง หรือบางครั้งอาจเป็นการใช้คำถามเพื่อเรียกร้องสิทธิความเท่าเทียม หรือความเห็นใจจากผู้ชาย ซึ่งก็แสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมทางเพศได้เช่นกัน ดังนั้น การใช้คำถามวาทศิลป์จึงมีวัตถุประสงค์แตกต่างกันหลายลักษณะ เช่น ต้องการชี้้นำความคิด ประชด บอกรหรือสอนผู้หญิง เป็นต้น แต่ทั้งหมดก็สามารถสะท้อนให้เห็นความเหนือกว่าของผู้ชายได้

๕) การใช้สำนวน ได้แก่

๕.๑) สถานภาพหรือบทบาท ได้แก่ การแต่งงานหรือร่วมชีวิต บอกรสภาพการใช้ชีวิตแต่งงาน บอกรหน้าที่ของสามีภรรยา และบอกรสถานภาพทางสังคม

๕.๒) การปฏิบัติตัว ได้แก่ สอนผู้หญิงให้ระวังในเรื่องทางเพศ และสอนให้ผู้หญิงมีความเป็นผู้หญิง

จากการใช้สำนวนทั้ง ๒ ลักษณะ พบว่า ส่วนใหญ่แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงจะต้องคู่กับผู้ชาย และผู้หญิงที่ไม่ได้อยู่ในกรอบของสังคมก็จะมีสถานภาพที่ไม่ได้รับการยอมรับ ดังนั้น ผู้หญิงจะต้องปฏิบัติตัวอยู่ในกรอบที่ติงามทั้งในเรื่องเพศและพฤติกรรมของความเป็นผู้หญิง นอกจากนี้การวิเคราะห์สำนวนจะต้องบริบทที่แวดล้อมสำนวนที่ใช้ด้วย จึงทำให้พบว่า บางสำนวนผู้เขียนใช้เพื่อต้องการเปลี่ยนมุมมองที่มีจากสำนวนเพื่อต้องการสื่อความหมายใหม่ เช่น ช้างเท้าหน้า ช้างเท้าหลัง ตามความหมายเดิม ผู้เขียนก็ใช้เพื่อสื่อความหมายใหม่ว่าผู้หญิงไม่ได้เป็นช้างเท้าหลังเช่นในอดีตแล้ว เป็นต้น

๖) การใช้อุปลักษณ์ ได้แก่

- ๖.๑) [ผู้หญิง คือ วัตถุ สิ่งของ]
 ๑) [ผู้หญิง คือ สิ่งของ]
 ๒) [ผู้หญิง คือ เครื่องใช้]
 ๓) [ผู้หญิง คือ เครื่องประดับ]
 ๔) [ผู้หญิง คือ ดอกไม้]
 ๕) [ผู้หญิง คือ อาหาร]
 ๖.๒) [ผู้หญิง คือ สัตว์ที่ถูกกระทำ]
 ๖.๓) [ผู้หญิง คือ ผู้มีความสามารถ]

จากการใช้มโนอุปลักษณ์ทั้ง ๓ แบบ แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงมักจะถูกเปรียบเป็นวัตถุสิ่งของมากที่สุด เช่น ผู้หญิงราคาถูก ผู้หญิงคือตุ๊กตา เป็นต้น และความเปรียบผู้หญิงกับสัตว์ที่ถูกกระทำ ต่างก็สะท้อนภาพของผู้หญิงที่เป็นผู้ถูกกระทำได้ทั้งสิ้น หรือการเปรียบผู้หญิงกับผู้มีความสามารถในข้อที่ ๓ ก็ไม่ได้สื่อความหมายในทางที่ดีให้กับผู้หญิง เช่น เมียดุ้งกะเสื่อ หรือผู้หญิงอ่อยเหยื่อ เป็นต้น ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่าการใช้อุปลักษณ์ส่วนใหญ่ สะท้อนให้เห็นความคิดในส่วนลึกๆ ของผู้เขียนหรือผู้ใช้อุปลักษณ์ว่า ผู้หญิงนั้นต่ำต้อย ต้อยค่า หรือเป็นรองผู้ชายอยู่เสมอ

๗) การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน ได้แก่

- ๗.๑) ถ้อยคำนัยผกผันที่ขัดแย้ง
 ๗.๒) ถ้อยคำนัยผกผันที่ไม่สมเหตุผล
 ๗.๓) ถ้อยคำนัยผกผันที่เกินจริง
 ๗.๔) ถ้อยคำนัยผกผันที่ใช้น้ำเสียงพิเศษ
 ๗.๕) ถ้อยคำนัยผกผันในรูปแบบของวจนกรรมที่ละเมิดกฎความจริงใจ

จากการใช้ถ้อยคำนัยผกผันทั้ง ๕ แบบ พบว่า ส่วนใหญ่จะสะท้อนความคิดหรือภาพด้านลบที่มีต่อผู้หญิงของผู้เขียน ซึ่งมักเป็นการประชดเกี่ยวกับ พฤติกรรม คุณสมบัติหรือบทบาทการทำหน้าที่ของผู้หญิงและผู้ชาย ในลักษณะไม่เป็นไปตามกรอบที่สังคมกำหนด ดังนั้น ทำให้เห็นได้ว่าผู้หญิงและผู้ชายไม่สามารถสลับทบาทหน้าที่กันได้ โดยผู้เสียผลประโยชน์ส่วนใหญ่ก็จะเกิดกับผู้หญิง

๘) การใช้มูลบท ได้แก่

- ๘.๑) มูลบทแสดงการดำรงอยู่
- ๘.๒) มูลบทแสดงความจริง
- ๘.๓) มูลบทแสดงคำศัพท์
- ๘.๔) มูลบทแสดงโครงสร้าง
- ๘.๕) มูลบทแสดงการตรงข้ามความจริง

จากการใช้มูลบททั้ง ๕ ประเภท พบว่า ส่วนใหญ่ความคิดเบื้องหลังของผู้เขียนในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้หญิงมีทั้งเรื่องของพฤติกรรม และการทำหน้าที่ของความเป็นผู้หญิงที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ เช่น การใช้มูลบททำให้เห็นว่าการทำงานหน้าที่ภายในบ้านยังคงเป็นเรื่องของผู้หญิงทั้งที่ผู้หญิงก็ได้ก้าวออกสู่การทำงานที่ภายนอกบ้านแล้ว ดังนั้น ความคิดเบื้องหลังของผู้เขียนอาจเป็นกรอบทางสังคมที่ครอบงำความคิดเกี่ยวกับผู้หญิงให้เลือกปฏิบัติตามกรอบที่สังคมกำหนดไว้ โดยการปฏิบัติตามกรอบที่ตั้งงามของผู้หญิงจะพบความไม่เท่าเทียมทางเพศ ที่จะกำหนดเฉพาะผู้หญิงเท่านั้นให้เป็นผู้เสียผลประโยชน์ หรือผู้หญิงเป็นฝ่ายที่ถูกกระทำ

๙) การใช้สัทบท ได้แก่

จากการใช้สัทบท พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทหนึ่งกับตัวบทอื่นที่มาปรากฏแทรก โดยเฉพาะตัวบทที่เกี่ยวกับวรรณคดี และพุทธศาสนา เป็นต้น สามารถนำมาสนับสนุนความคิดหรือความคิดเห็นที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอเกี่ยวกับผู้หญิง เพราะทั้งวรรณคดี และพุทธศาสนาต่างเป็นเรื่องที่อยู่ในความเข้าใจของคนไทยมานาน และยังส่งผลต่อความเชื่อที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอให้กับผู้อ่านได้มากขึ้น ซึ่งการใช้สัทบทไม่ว่าจะเป็นการกล่าวถึงถ้อยคำของผู้อื่นอย่างตรงไปตรงมาหรือเป็นการกล่าวถึงตัวละครหรือบางส่วนของเนื้อหาในทางพุทธศาสนาอย่างอ้อมๆ ก็ตาม ต่างมีส่วนในการตอกย้ำความเป็นผู้หญิงให้มากขึ้นได้

๖.๑.๓ ความคิดและอุดมการณ์ที่สื่อ สร้าง ความเป็นผู้หญิง

จากการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาข้างต้นสามารถสะท้อนให้เห็นความคิดที่เกี่ยวกับผู้หญิง โดยแบ่งเป็น ๓ ประเด็น คือ ความงาม พฤติกรรม และการทำหน้าที่ ดังนี้

๑) ความงาม แบ่งเป็น ๒ ประเด็น คือ

๑.๑) ความงามของร่างกาย แบ่งเป็นช่วงเวลา ได้แก่

ช่วงที่ ๑ พ.ศ.๒๔๙๑-๒๕๐๐

ช่วงที่ ๒ พ.ศ.๒๕๐๑-๒๕๓๙

จากความงามของร่างกายทั้ง ๒ ช่วงเวลา พบว่า ผู้หญิงถูกกำหนดกรอบความคิดเรื่องของความงาม โดยช่วงแรกจะเน้นความงามของอวัยวะต่างๆ ซึ่งเป็นความงามตามธรรมชาติ จนเริ่มมีการใช้เครื่องสำอางซึ่งเป็นความงามทางวิทยาศาสตร์เข้ามา และเป็นที่กล่าวถึงมากในช่วงที่ ๒ ซึ่งช่วงนี้เริ่มปรากฏชุดคำที่แสดงให้เห็นอคติเกี่ยวกับความงามของผู้หญิง เช่น ความแก่ และความอ้วน เป็นต้น จนกลายมาเป็นความนิยมในการจัดการร่างกายแบบต่างๆ เพิ่มมากขึ้น ทั้งการใช้เครื่องสำอาง การทำศัลยกรรม และการจัดการรูปร่างให้สวยงาม โดยความคิดที่เกี่ยวกับความงามของส่วนใหญ่จะสะท้อนให้เห็นอุดมการณ์ปีตาธิปไตย ยกเว้นบางความคิด เช่น การให้ผู้หญิงเห็นความสำคัญกับความสามรถ หรือคุณค่าของจิตใจมากกว่าความงาม เป็นต้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นอุดมการณ์สตรีนิยมได้

๑.๒) การตกแต่งร่างกายให้งาม แบ่งเป็นช่วงเวลา ได้แก่

ช่วงที่ ๑ พ.ศ.๒๔๙๑-๒๕๐๐

ช่วงที่ ๒ พ.ศ.๒๕๐๑-๒๕๓๙

จากการตกแต่งร่างกายให้งามทั้ง ๒ ช่วงเวลา พบว่า การตกแต่งร่างกายเพื่อให้สวยงาม ทั้งเสื้อผ้า และเครื่องแต่งกายต่างๆ ของผู้หญิงย่อมแตกต่างกันในแต่ละยุค ซึ่งอาจเกิดจากข้อกำหนดทางสังคมหรือค่านิยมในยุคนั้นๆ โดยช่วงแรกจะมีความคิดต่อต้านการแต่งกายแบบตะวันตกและไม่ยอมรับการแต่งกายที่เปิดเผยเนื้อตัว เมื่อถึงช่วงที่ ๒ ความคิดต่อต้านเริ่มหายไปกลายเป็นการคลั่งแฟชั่นหรือนิยมตะวันตกมากขึ้นและอาจเริ่มมีความคิดเกี่ยวกับวัตถุนิยม อีกทั้งยังมีความคิดที่ไม่ยอมรับการเปิดเผยเนื้อตัวเหมือนช่วงแรก แต่การแต่งกายแบบเปิดเผยร่างกายก็เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะชุดมินิสเกิร์ตที่ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของยุคนี้ซึ่งอาจทำให้เห็นว่าผู้หญิงต้องการเรียกร้องสิทธิในการตกแต่งร่างกายของตนเองเพิ่มขึ้นด้วย ความคิดที่เกี่ยวกับการตกแต่งร่างกายให้งามส่วนใหญ่จึงอาจสะท้อนให้เห็นอุดมการณ์ปีตาธิปไตยได้ แต่ก็พบว่า มีความคิดให้ผู้หญิงเห็นความสำคัญของธรรมชาติ ความรู้ความสามารถในตัวเองมากกว่าการแต่งกาย ซึ่งสะท้อนให้เห็นอุดมการณ์สตรีนิยมที่อยู่เบื้องหลังได้

๒) พฤติกรรม

๒.๑) ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ แบ่งเป็นช่วงเวลา ได้แก่

ช่วงที่ ๑ พ.ศ. ๒๔๙๑-๒๕๒๐

ช่วงที่ ๒ พ.ศ.๒๕๒๑-๒๕๓๙

จากพฤติกรรมทางเพศทั้ง ๒ ช่วงเวลา พบว่า ช่วงแรก ความคิดเรื่อง พรหมจรรย์ของผู้หญิงยังเป็นเรื่องที่สำคัญ และผู้หญิงยังต้องอยู่ในกรอบความเหมาะสมของสังคม เพื่อเป็นผู้หญิงที่ดี ในช่วงที่ ๒ แม้พรหมจรรย์จะยังคงเป็นความคิดสำคัญของผู้หญิง แต่เริ่มพบการเปลี่ยนแปลงในเรื่องทางเพศคือผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะมีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายก่อนแต่งงานเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ความคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศส่วนใหญ่จึงสะท้อนอุดมการณ์ปีตาธิปไตยได้เป็นอย่างดี แต่ก็มีความคิดที่แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงสามารถเป็นฝ่ายริเริ่มความสัมพันธ์กับผู้ชายก่อนได้ หรือไม่ได้มองเรื่องเพศสัมพันธ์เฉพาะกับผู้หญิงให้เป็นลบเช่นในอดีต จึงอาจถือเป็นส่วนหนึ่งในการสะท้อนอุดมการณ์สตรีนิยมได้

๒.๒) พฤติกรรมการแสดงออกและอารมณ์ความรู้สึก

๒.๒.๑) พฤติกรรมที่พึงประสงค์

๒.๒.๒) พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

จากพฤติกรรมการแสดงออกและอารมณ์ความรู้สึก พบว่า ตลอดระยะเวลา ๔๘ ปีของนิตยสารพฤติกรรมความเป็นผู้หญิงไม่ได้แตกต่างกันมากนัก แต่ความคิดสำคัญเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้หญิง คือ พฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ทั้งพฤติกรรมการใช้เสียง ลักษณะนิสัย อารมณ์ความรู้สึกและการทำกิจกรรมต่างๆ ความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้หญิงต่างๆ นั้นอาจได้สร้างลักษณะเฉพาะให้กับผู้หญิง จนกลายเป็นสิ่งที่ติดอยู่ในความคิดของคนส่วนใหญ่รวมถึงผู้เขียนด้วยซึ่งความคิดที่ถูกสร้างขึ้นไม่ว่าจะเป็นที่พึงประสงค์หรือไม่ ก็ได้สร้างความไม่เท่าเทียมทางเพศให้เกิดขึ้น โดยคนในสังคมอาจไม่ทันรู้สึกตัวเพราะได้ตัดสินพฤติกรรมดังกล่าวให้เป็นของผู้หญิงไปแล้ว ดังนั้น การกำหนดพฤติกรรมการแสดงออกและอารมณ์ความรู้สึกส่วนใหญ่ของผู้หญิงจึงมีส่วนไปสนับสนุนอุดมการณ์ปีตาธิปไตยได้ ขณะนี้มีบางความคิดที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมการพัฒนาตนเองของผู้หญิง เช่น การสนับสนุนให้ผู้หญิงสนใจหาความรู้ หรือปรับเปลี่ยนให้เชื่อในสิ่งที่เป็นเหตุเป็นผล ซึ่งทำให้ผู้หญิงสามารถก้าวไปข้างหน้าให้หลุดออกจากกรอบความคิดเดิมๆ จึงอาจถือเป็นส่วนหนึ่งของอุดมการณ์สตรีนิยมได้เช่นกัน

๓) การทำหน้าที่

๓.๑) การทำหน้าที่ในบ้าน ได้แก่

๓.๑.๑) สถานภาพที่ได้รับการยอมรับ

๓.๑.๑.๑) การแต่งงาน

จากความคิดเรื่องการแต่งงาน พบว่า มีการให้ความสำคัญในเรื่องการแต่งงานของผู้หญิง ผู้หญิงจึงต้องแต่งงาน หากมีผู้ไม่เป็นที่ไปตามกรอบ

ของสังคมก็จะไม่เป็นที่ยอมรับ การสร้างกรอบความคิดเช่นนี้สะท้อนให้เห็นการพึ่งพาผู้ชาย ต้องการผู้นำครอบครัว หรือผู้นำชีวิตให้กับผู้หญิง ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของอุดมการณ์ ปิตาธิปไตยที่ทำให้ผู้ชายมีอำนาจเหนือผู้หญิง หรือสามารถเป็นผู้ปกครองผู้หญิงได้ ขณะที่มีความเห็นที่แสดงให้เห็นว่า การแต่งงานของผู้หญิงถูกให้ความสำคัญลดลง รวมถึงแนวโน้มที่ผู้หญิงจะแต่งงานน้อยลงด้วย ซึ่งอาจเนื่องจากสภาพสังคมเปลี่ยนไปทำให้ผู้หญิงมีโอกาสจัดการกับชีวิตตนเองได้มากขึ้น รวมถึงมีความเห็นให้ผู้หญิงเห็นผู้ชายเป็นคู่แข่งมากกว่าจะให้เป็นผู้ นำ จัดเป็นส่วนหนึ่งของอุดมการณ์สตรีนิยมที่สะท้อนให้เห็นว่าผู้หญิงสามารถพึ่งพาตัวเองได้มากขึ้น

๓.๑.๑.๒) การเป็นแม่และเมีย แบ่งเป็นช่วงเวลา ได้แก่

ช่วงที่ ๑ พ.ศ.๒๕๓๑-๒๕๕๐

ช่วงที่ ๒ พ.ศ.๒๕๐๑-๒๕๓๐

จากความคิดเรื่องของการเป็นแม่และเมียทั้ง ๒

ช่วงเวลา พบว่า ช่วงแรกยังคงมีความคิดให้ผู้หญิงต้องทำหน้าที่ภายในบ้านหรือพื้นที่ส่วนตัว หรือดูแลผลประโยชน์ของผู้ชายและคนในครอบครัว แม้จะเริ่มเรียกร้องให้ผู้ชายเข้ามาช่วยงานบ้านเพราะผู้หญิงเริ่มออกสู่พื้นที่นอกบ้านก็ตาม ผู้ชายก็ยังไม่สามารถเข้าสู่พื้นที่ของการทำงานบ้านได้ เพราะมักจะถูกมองในด้านลบ ส่วนช่วงที่ ๒ จึงได้เรียกร้องให้เลิกความคิดที่จะมองผู้ชายทำงานบ้านในด้านลบ เพื่อให้ผู้หญิงและผู้ชายได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะช่วงนี้ผู้หญิงได้มีโอกาสทำหน้าที่อื่นมากขึ้น การทำงานบ้านของผู้หญิงจึงถูกลดบทบาทลงตามไปด้วย โดยเฉพาะสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป เช่น การมีเครื่องอำนวยความสะดวกและความต้องการคนช่วยงานบ้าน เพื่อมาทดแทนแรงงานที่ผู้หญิงได้เคยปฏิบัติ ทำให้การทำงานบ้านเป็นเรื่องทางเศรษฐกิจมากกว่าจะเป็นเรื่องของการทำหน้าที่ของผู้หญิงเพียงฝ่ายเดียว แต่ถึงอย่างไรภาระหน้าที่ของการเป็นแม่และเมียของผู้หญิงส่วนใหญ่สะท้อนให้เห็นอุดมการณ์ปิตาธิปไตยที่งานบ้านยังเป็นเรื่องของผู้หญิง หรือผู้หญิงยังต้องพึ่งพาผู้ชายในด้านเศรษฐกิจ ขณะที่ทั้งสองช่วงเริ่มสะท้อนความเห็นที่ผู้หญิงและผู้ชายพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมากขึ้นเรื่อยๆ หรือผู้ชายเริ่มเข้ามามีบทบาทในการทำงานบ้านของผู้หญิงมากขึ้น อาจเป็นการสะท้อนให้เห็นอุดมการณ์สตรีนิยมที่ต้องการเห็นความเท่าเทียมทางเพศ

๓.๑.๒) สถานภาพที่ไม่ได้รับการยอมรับ

๓.๑.๒.๑) การเป็นโสด

จากความคิดเรื่องการเป็นโสด พบว่า ผู้หญิงโสด ยังคงถูกมองในด้านลบและเห็นว่าความโสดเป็นปัญหาหนึ่งของผู้หญิง และยังมีการสร้างเงื่อนไขให้ผู้หญิงที่มีความรู้และการทำงานดีจะเป็นโสด ทำให้ผู้หญิงถูกปิดโอกาสในการเลือก

ทางเดินชีวิตให้กับตัวเอง ซึ่งเป็นความคิดที่สะท้อนให้เห็นอุดมการณ์ปีศาจโดยที่ต้องการให้ชีวิตของผู้หญิงพึงพิงผู้ชาย ขณะที่มีความเห็นเรื่องการเป็นโสทของผู้หญิงเปิดกว้างขึ้น ผู้หญิงเริ่มมีสิทธิจัดการกับชีวิตของตัวเองมากขึ้น รวมถึงการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้มองหาคู่ให้กับตนเอง จึงทำให้มีแนวโน้มที่ผู้หญิงจะเป็นโสทมากขึ้นพร้อมกับภาพด้านลบที่ค่อยๆ ลดลงเช่นกัน ความคิดนี้อาจสะท้อนให้เห็นอุดมการณ์สตรีนิยมที่ทำให้เห็นว่าผู้หญิงสามารถพึ่งพาตัวเองได้มากขึ้น

๓.๑.๒.๒) การหย่าและการเป็นม่าย

จากความคิดเรื่องของการหย่าและการเป็นม่าย พบว่า ข้อมูลในเรื่องนี้ช่วงแรกของนิตยสารยังไม่ปรากฏมากนัก การหย่าเป็นเรื่องยากและสร้างความอับอายให้แก่ผู้หญิง ดังนั้น ส่วนใหญ่ผู้ชายจึงเป็นผู้ตัดสินใจที่จะหย่า สัมพันธ์กับเรื่องของการเป็นม่ายที่ผู้หญิงมักถูกมองในด้านลบ โดยเฉพาะในเรื่องทางเพศ และแม่ม่ายมักถูกมองว่า จะต้องเป็นแม่ม่ายที่มีเงินเท่านั้นจึงจะเป็นที่ต้องการของผู้ชาย ทำให้เห็นว่าผู้หญิงยังคงไม่มีสิทธิในการเลือกที่จะหย่าหรือเป็นม่ายด้วยความสมัครใจ ความส่วนใหญ่จึงสะท้อนให้เห็นอุดมการณ์ปีศาจโดยที่ผู้หญิงยังไม่สามารถพึ่งพาตัวเองได้ จากนั้นก็พบข้อมูลแสดงให้เห็นแนวโน้มการหย่าที่เพิ่มสูงขึ้น สอดคล้องกับอัตราการเป็นแม่ม่ายที่เพิ่มสูงขึ้นตามแนวโน้มของการหย่าด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงสามารถตัดสินใจหย่าได้แล้ว โดยมีคำแนะนำสำหรับผู้หญิงที่จะหย่าและหลังหย่าในการปฏิบัติตน ทำให้เห็นว่ามีโอกาสให้กับผู้หญิงมากขึ้น ซึ่งผู้หญิงสามารถจัดการกับชีวิตของตัวเองได้ จึงอาจถือเป็นส่วนหนึ่งของอุดมการณ์สตรีนิยมที่ผู้หญิงสามารถพึ่งพาตัวเองได้มากขึ้น

๓.๒) การทำหน้าที่นอกบ้าน

๓.๒.๑) การศึกษา แบ่งเป็นช่วงเวลา ได้แก่

ช่วงที่ ๑ พ.ศ.๒๔๙๑-๒๕๐๐

ช่วงที่ ๒ พ.ศ.๒๕๐๑-๒๕๓๙

จากความคิดเรื่องของพื้นที่ทางการศึกษาทั้ง ๒ ช่วงเวลา พบว่า ช่วงแรกมีทั้งความคิดเรียกร้องให้ผู้หญิงมีการศึกษา โดยเฉพาะในฐานะของความเป็นแม่ที่จะเลี้ยงลูกให้ได้ดีไปสู่สังคมและประเทศชาติต่อไป ขณะที่ยังมีความคิดไม่เห็นด้วยที่ผู้หญิงจะมีการศึกษาแทรกอยู่ด้วย ส่วนช่วงที่ ๒ ผู้หญิงมีโอกาสได้เรียนมากขึ้นแม้ว่าส่วนใหญ่จะเรียนสาขาที่ถูกกำหนดให้เป็นของผู้หญิง เช่น การพยาบาล อักษรศาสตร์ หรืองานฝีมือ ซึ่งความคิดเห็นทั้งหมดนี้สามารถสะท้อนให้เห็นอุดมการณ์ปีศาจโดยได้ว่า แม้ผู้หญิงจะได้รับโอกาสมากขึ้น แต่ผู้หญิงก็ยังคงถูกกดขี่ให้ได้รับสิทธิตามคุณสมบัติของความเป็นผู้หญิงดั้งเดิม ขณะที่ก็พบความเห็นทั้งสองช่วงที่ต้องการเห็นผู้หญิงได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะช่วงที่ ๒

ที่แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงมีโอกาสเรียนสาขาวิชาของผู้ชายมากขึ้น โดยไม่ได้มีเหตุผลว่าต้องเรียนเพื่อลูกเหมือนช่วงแรก โดยเห็นความสำคัญของการศึกษาเพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพทั่วไปในสังคม มากกว่าจะทำงานที่ใช้แรงงานเช่นงานบ้านหรือการทำไร่ทำนาดั้งเดิมของผู้หญิง ซึ่งอาจถือว่าเป็นการสะท้อนให้เห็นอุดมการณ์สตรีนิยมได้

๓.๒.๒) การทำงาน แบ่งเป็นช่วงเวลา ได้แก่

ช่วงที่ ๑ พ.ศ.๒๔๙๑- ๒๕๐๐

ช่วงที่ ๒ พ.ศ.๒๕๐๑-๒๕๑๐

ช่วงที่ ๓ พ.ศ.๒๕๑๑-๒๕๓๙

จากความคิดเรื่องของพื้นที่การทำงานทั้ง ๓ ช่วงเวลา พบว่าช่วงแรกผู้หญิงออกมาทำงานบ้านเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจ รวมทั้งมีความคิดไม่ยอมรับการทำงานนอกบ้านของผู้หญิง จึงมีข้อจำกัดหลายประการ รวมถึงการจำกัดอาชีพของผู้หญิงด้วย นอกจากนั้นผู้หญิงแทบจะยังไม่มีบทบาททางการเมือง ส่วนช่วงที่ ๒ ผู้หญิงสามารถออกมาทำงานได้มากขึ้น แม้ว่าจะยังถูกมองว่าผู้หญิงจะไม่มีความเป็นผู้หญิงจะไม่มีความเป็นผู้หญิงเช่นเดิมจนทำให้เกิดปัญหาตามมาได้ และผู้หญิงก็เริ่มมีสิทธิทางการเมืองเพิ่มขึ้น แม้ว่างานทางการเมืองจะยังไม่ใช่เรื่องของผู้หญิง สำหรับช่วงสุดท้ายจะเริ่มเห็นปัญหาของผู้หญิงในพื้นที่การทำงานมากขึ้น เช่น ปัญหาคดขี่ทางเพศในที่ทำงาน และการก้าวสู่ตำแหน่งสำคัญ เป็นต้น ทั้งหมดนี้ก็แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงได้เข้าสู่พื้นที่การทำงานได้มากขึ้นเรื่อยๆ และเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นด้วย ซึ่งความคิดเรื่องการทำงานของผู้หญิงส่วนใหญ่สามารถสะท้อนให้เห็นอุดมการณ์ปีตาธิปไตยได้ โดยเฉพาะสองช่วงแรกจะเป็นปัญหาในการเริ่มเข้าสู่พื้นที่การทำงาน แต่ช่วงสุดท้ายผู้หญิงก็ยังคงเสียเปรียบผู้ชายในการทำงานเหมือนเดิมแม้ว่าผู้หญิงจะได้เข้ามาทำงานเต็มที่แล้วก็ตาม แต่ถึงอย่างไรช่วงสุดท้ายเริ่มปรากฏว่าผู้หญิงเรียกร้องความเท่าเทียมในการทำงาน และผู้หญิงก็ให้ความสนใจการเมืองมากขึ้น โดยมีแนวโน้มที่ผู้หญิงจะเข้าสู่พื้นที่ทางการเมืองมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งจะถือว่ามีส่วนสำคัญที่จะนำพาผู้หญิงให้หลุดพ้นจากอุดมการณ์ปีตาธิปไตยได้ อันถือเป็นส่วนหนึ่งของอุดมการณ์สตรีนิยม ที่ต้องการเห็นพัฒนาการของผู้หญิงให้เข้ามาสู่พื้นที่สาธารณะมากขึ้น เพื่อการเรียกร้องสิทธิของผู้หญิงให้มีความเท่าเทียมทางเพศ

๖.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอุดมการณ์และภาษาในนิตยสารสตรีสาร พบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

๑. นอกจากอุดมการณ์ปีตาธิปไตยและสตรีนิยมที่พบในนิตยสารสตรีสารแล้วยังพบว่าแต่ละช่วงสมัยที่มีปรากฏการณ์สำคัญทางสังคมส่งผลให้มีความคิดหรืออุดมการณ์อื่นๆ แทรกอยู่ด้วย เช่น อุดมการณ์ชาตินิยม โดยเฉพาะช่วงแรกของนิตยสารที่ยังมีการปกครองประเทศด้วยเผด็จการทหาร ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม หรือ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จะพบข้อมูลในนิตยสารสตรีสารที่เกี่ยวกับการเรียกร้องความเป็นไทยของผู้หญิงมากกว่าสมัยอื่น โดยเฉพาะการแต่งกายของผู้หญิงที่ถูกสื่อความหมายเป็นเครื่องหมายประจำชาติ หรือการแต่งงานกับชาวต่างชาติที่จะถูกมองในด้านลบ เป็นต้น รวมถึงผู้หญิงแทบจะไม่มีบทบาทหรือการแสดงความคิดเห็นในทางการเมืองเลย

อีกทั้งการเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคในนิตยสารสตรีสารของผู้หญิงอาจจัดเป็นส่วนหนึ่งของอุดมการณ์สิทธิมนุษยชน และอุดมการณ์ประชาธิปไตยได้เช่นกัน เพราะอุดมการณ์ทั้งสองต่างมีส่วนเกี่ยวข้องกันในเรื่องของสิทธิความเป็นมนุษย์ของผู้หญิง เหมือนกับอุดมการณ์สตรีนิยม แต่อุดมการณ์สิทธิมนุษยชน และอุดมการณ์ประชาธิปไตยอาจมีเป้าหมายหลักที่แตกต่างกันไป โดยไม่ได้เน้นเฉพาะเรื่องของผู้หญิงเช่นอุดมการณ์สตรีนิยม ดังนั้นเพื่อให้เห็นความชัดเจนถึงข้อแตกต่างที่ตรงข้ามกันของอุดมการณ์ปีตาธิปไตย ผู้วิจัยจึงได้เน้นวิเคราะห์ที่อุดมการณ์สตรีนิยมมากกว่าอุดมการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของความเป็นมนุษย์เช่นในอุดมการณ์อื่นๆ

๒. สถาบันต่างๆ ในสังคมไทย ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันการศึกษา สถาบันการเมืองและสถาบันการเงิน ต่างมีผลในการหล่อหลอมความเป็นผู้หญิงในสังคมไทย โดยเฉพาะสังคมที่เปลี่ยนไปตามกาลเวลาย่อมทำให้ผู้หญิงมีบทบาทเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม และจากการศึกษานิตยสารสตรีสารที่มีอายุถึง ๔๘ ปี พบการเปลี่ยนแปลงความคิดเกี่ยวกับผู้หญิงที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมขณะนั้น เช่น เมื่อผู้หญิงได้รับการศึกษามากขึ้น สถาบันการศึกษามีบทบาทในการกำหนดมาตรฐานทางการศึกษาเพื่อรองรับความต้องการการศึกษาที่สูงขึ้นของผู้หญิง ดังนั้น จากการศึกษาข้อมูลจึงพบว่าการศึกษาของผู้หญิงที่ถูกจำกัดอยู่ที่สาขาด้านพยาบาล อักษรศาสตร์ ครุศาสตร์ หรือ คหกรรมศาสตร์ เป็นสาขาที่กว้างมากขึ้น จึงได้มีบทบาทในการทำงานตำแหน่งระดับสูงและงานทางการเมืองเพิ่มมากขึ้นด้วย ความเป็นสถาบันในสังคมไทยจึงมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันที่สร้างความเป็นผู้หญิงไทยให้มีบทบาทหน้าที่ในทางสังคมได้

นอกจากนี้ นิตยสารสตรีสารยังถือเป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อคนในสังคม โดยเฉพาะกับผู้หญิง สื่อมวลชนจัดเป็นสถาบันหนึ่งของสังคม เพราะข้อมูลที่เผยแพร่ทางสื่อย่อมมีผลกับคนจำนวนมาก อีกทั้งนิตยสารยังมีส่วนในการหล่อหลอมความเป็นผู้หญิงผ่านข้อเสนอแนะ เสมือนนิตยสารเป็นเพื่อน ครู ผู้ใหญ่ หรือคนในครอบครัวที่คอยสั่งสอน อบรม แนะนำ ด้วยความเชื่อว่าผู้อ่านเสมือนเป็นเด็ก หรือเป็นคนที่ไม่มีความรู้เท่าผู้ผลิตนิตยสาร เช่น การเลือกใช้คำเรียกที่เห็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคแบบครอบครัวทำให้เห็นอำนาจของผู้ผลิตที่มีต่อผู้บริโภค โดยการนำเสนอความเห็นต่าง ๆ ของผู้ผลิตย่อมมีผลต่อความคิดของผู้บริโภค ให้ผู้บริโภคส่วนใหญ่ซึ่งเป็นผู้หญิงมีความเป็นผู้หญิงตามแนวคิดหรือทิศทางของผู้ผลิต โดยเฉพาะตามความคิดของบรรณาธิการคุณนิลวรรณ ปิ่นทอง ผู้มีอำนาจสูงสุดในการกำหนดทิศทางของนิตยสารสตรีสารและส่งผลมายังผู้อ่านกลุ่มคนชนชั้นกลาง ที่ถูกทำให้เชื่อว่าไม่มีการศึกษา ไม่มีบทบาทสำคัญทางสังคม ให้ภาพความเป็นผู้หญิงที่จะต้องมีการศึกษาและมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในทางสังคม เพื่อกระตุ้นให้ผู้หญิงเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามความเชื่อของผู้ผลิตนิตยสาร

๖.๓ ข้อเสนอแนะ

๑. เครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์กลวิธีทางภาษายังสามารถนำไปศึกษาวาทกรรมอื่นที่เป็นประเด็นปัญหาสังคมที่น่าสนใจได้อีกมากมาย เช่น “อัตลักษณ์ของเพศที่สาม” “ความเป็นชายขอบหรือคนอื่นของผู้หญิง” “วิธีการต่อรองของผู้หญิง” ฯลฯ โดยสามารถศึกษาข้อมูลจากสื่อต่างๆ ได้อีก เช่น อินเทอร์เน็ต บ่ายโฆษณาสินค้า เป็นต้น

๒. การศึกษานิตยสารผู้หญิงอาจนำมาศึกษาต่างสมัย ต่างฉบับเพื่อนำมาเปรียบเทียบหรือเป็นการศึกษานิตยสารผู้หญิงและผู้ชายเพื่อเปรียบเทียบกันอาจทำให้เห็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์เพิ่มขึ้นได้ หรืออาจจะเลือกเฉพาะบางส่วนของนิตยสารมาศึกษาโดยละเอียด เช่น หน้าปก หน้าโฆษณา หรือหน้าการ์ตูน ซึ่งอาจนำทฤษฎีสัญญาวิทยาการศึกษาเพิ่มเติมได้ ส่วนบทความหรือบางคอลัมน์ในนิตยสารอาจนำกรอบของชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสารมาศึกษาคอลัมน์ที่เป็นการถาม-ตอบปัญหาต่างๆ ได้